

ДОБІР ПЕРСПЕКТИВНИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ДЛЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОЩУВАННЯ У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Мельник Г. Г.

Сквирська дослідна станція
органічного виробництва ІАП НААН

Грабовська Т. О., к. с.-г. н.

Білоцерківський національний аграрний університет

Кравченко А.

Дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL)

Органічне землеробство останнім часом набуває широкого поширення в аграрному виробництві України. Ринок органічної сировини та продуктів динамічно розвивається і зростає. Це стимулює розвиток аграрної науки у напрямі досліджень органічного землеробства, органічних технологій вирощування сільськогосподарської продукції. Оскільки зернові культури, а саме пшениця озима, займають значну частку у структурі посівних площ сертифікованих господарств, вивчення особливостей вирощування сортів пшениці озимої в умовах органічного виробництва є актуальним питанням.

Головною метою органічної технології є реалізація потенційної продуктивності сортів пшениці озимої шляхом раціонального використання природних факторів урожайності. В кожному районі необхідно підбирати такі сорти, біоекологічні особливості яких найповніше відповідають природним умовам даної місцевості.

Для отримання стабільних врожаїв пшениці необхідно використовувати для сівби високоякісне насіння кращих районованих сортів. В нашій країні є великий набір сортів пшениці озимої, які значно відрізняються один від одного тривалістю вегетації, вимогами до тепла, вологості та родючості ґрунту. Це дає змогу підбирати для кожної зони і кожного господарства сорти, які найбільше відповідають місцевим ґрунтовим і кліматичним умовам та забезпечити стабільну врожайність якісного зерна пшениці озимої.

На Сквирській дослідній станції органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування НААН в рамках швейцарсько-українського проекту «Розвиток органічного ринку в Україні» був закладений польовий дослід з вирощування органічної продукції. Одним із аспектів було випробовування та підбір сортів пшениці озимої з високим потенціалом для органічного вирощування в умовах Лісостепу України.

Польовий дослід з вивчення продуктивності та якості зерна сортів пшениці озимої був закладений на середньо-суглинковому чорноземі типовому. Вміст гумусу в орному шарі ґрунту складає 3,64%, азоту 133,0 мг/кг, фосфору – 149,6 мг/кг та калію 119,6 мг/кг. Реакція ґрунтового розчину слабко-кисла (рН = 5,3).

Дослідження проводили в зерно-просапній сівозміні на площі 30 га. Попередником пшениці озимої була гречка. Було використано дев'ять сортів пшениці озимої: Столична, Поліська 90, Пустоварівська, Миронівська 65, Подолянка, Фіделіус, Либідь, Чародійка білоцерківська, Відрада. Визначали урожайність та якісні показники різних сортів пшениці озимої. Порівнювали продуктивність посівів за однакової агротехніки та масу 1000 насінин, натуру зерна, вміст клейковини, білку, показники структури урожаю зерна за загальноприйнятими методиками.

Встановлено, що усі сорти мали різну структуру урожаю. За кількістю продуктивного стеблостою переважали сорти Подолянка (856 шт./м²) та Фіделіус (808 шт./м²). Найменша кількість продуктивних стебел була у сорту Поліська 90 і складала 616 шт./м².

Висота рослин пшениці озимої варіювала від 104 до 118 см, залежно від сорту. Найбільшу довжину колосу (до 14,8 см) мав сорт Поліська 90, найменшу – сорт Відрада (8,2 см). Найбільша кількість зерен в колосі озимої пшениці спостерігалася у сорту Миронівська 65 (39,5 шт.), а найменшим цей показник був у сорту Відрада, який становив 30 шт.

Сорти Подолянка та Миронівська 65 виділялися найбільшою урожайністю – 5,6 та 5,1 т/га відповідно. Найменша урожайність спостерігалася у сорту Поліська 90 і становила 3,5 т/га, який мав найнижчу кількість продуктивних стебел та густоту посівів в осінній період минулого року. Незважаючи на найбільшу урожайність, якість зерна сортів Подолянка та Миронівська 65 була гіршою ніж у деяких інших сортів пшениці озимої. Можна виділити сорти Відрада, Поліська 90, Фіделіус та Чародійка білоцерківська, які мали найкращий результат за вмістом у зерні білка та клейковини: 11,5 і 11,4%, 11,4 і 11,2%, 19,0 і 18,5%, 18 і 17,0% відповідно.

Із 9 сортів пшениці озимої, протестованих за трьома показниками (вміст білка, вміст клейковини і натура зерна), кращими виявилися: Відрада (11,5%, 19,0% і 790 г/л), Поліська 90 (11,4%, 18,5% і 790 г/л), Фіделіус (11,4%, 18,0% і 780 г/л).